

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму

РІШЕННЯ

(протокол № 35 від 22 грудня 2015 року)

Про затвердження Рекомендацій слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах»

Розглянувши на своєму засіданні Рекомендації учасників комітетських слухань на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах», що відбулися 15 грудня 2015 року, та обговоривши інформацію народних депутатів України, представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, громадських та міжнародних організацій **Комітет вирішив:**

1. Затвердити Рекомендації учасників комітетських слухань на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах» (додаються).

2. Надіслати рішення Комітету Президенту України до відома, до Кабінету Міністрів України, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства фінансів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Міністерства культури України, Міністерства інформаційної політики України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Служби безпеки України, Національної гвардії України, Національної поліції України, Національної телекомпанії України, Національної радіокомпанії України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, обласних державних адміністрацій, Київської міської державної адміністрації, обласних рад, Київської міської ради для врахування в роботі.

Голова Комітету

А. ПАЛАТНИЙ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної
політики, спорту та туризму на тему: «Формування патріотизму та
національної свідомості дітей та молоді в
сучасних умовах»

м. Київ 22 грудня 2015 р.

Учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах», що відбулися 15 грудня 2015 року, відзначають, що в Україні формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді є питанням національної безпеки, від ефективності втілення якого залежить успішність розвитку всіх інших сфер держави та українського суспільства.

Визначальним стимулом національно-патріотичного самовизначення молодих українців стали анексія Криму і тривалий військовий конфлікт на Сході України. У 2015 році суттєво зросла кількість молодих людей, які пишаються тим, що є громадянами України. Якщо серед молоді віком 18-29 років у 2014 році цей показник становив 65%, то у 2015 році цей показник серед молоді віком 14-35 років зріс до 81%.

Основними державними інституціями, що забезпечують формування національно-патріотичної свідомості дітей та молоді і впроваджують державну політику у цій сфері, на рівні центральних органів виконавчої влади є Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство оборони України та Міністерство культури України. Діяльність цих міністерств демонструє впровадження широкого спектру заходів і форм національно-патріотичного спрямування. В той же час, відсутня координація міжвідомчої взаємодії та оцінки результативності проведених заходів.

Аналіз інформаційних матеріалів центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо національно-патріотичного виховання молоді у 2014-2015 роках свідчить про проведення великої кількості заходів національно-патріотичного спрямування. Поряд з тим, у сфері національно-патріотичного виховання молоді існує ряд суттєвих проблем:

відсутній єдиний стратегічний підхід, системна діяльність органів і виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо патріотичного виховання дітей та молоді;

проведення заходів оцінюється виключно кількісними показниками, що призводить до складності оцінювання ефективності впровадження цих заходів;

не визначено центральний орган виконавчої влади, що координує діяльність усіх органів виконавчої влади щодо забезпечення національно-патріотичного виховання дітей та молоді;

не налагоджено ефективну міжвідомчу взаємодію органів та інституцій державної влади, співпрацю з громадськими організаціями;

у сфері національно-патріотичного виховання недостатньо уваги

приділяється інформаційній політиці.

Учасники комітетських слухань вважають, що державна система національно-патріотичного виховання має:

бути загальнонаціональною: національно-патріотичне виховання має починатися з раннього віку дитини та не обмежуватися віковими межами, поширюватися на всі верстви населення;

бути системною: проводитися постійно на державному та регіональному рівнях, а не лише у формі реалізації окремих програм та заходів;

бути прогнозованою і спрямовуватися на досягнення прогнозованого конкретного результату, який можна виміряти і оцінити;

бути узгодженою: проведення національно-патріотичних заходів має бути узгодженим незалежно від того, проводяться вони державними органами, органами місцевого самоврядування чи громадськими об'єднаннями;

бути обґрунтованою: розробка програм і заходів має враховувати сучасні потреби та погляди молоді;

має сприяти формуванню гармонійно розвинутої особистості, громадянина;

враховувати українську мову як дієвий інструмент формування національно-патріотичної свідомості;

мати інформаційне забезпечення у вигляді постійної, системної інформаційної кампанії національно-патріотичного спрямування.

Враховуючи вищезазначене, учасники комітетських слухань **рекомендують:**

1. Раді національної безпеки і оборони України:

розглянути на засіданні питання про стан патріотичного виховання дітей та молоді в сучасних умовах в Україні.

2. Кабінету Міністрів України:

1) у сфері вдосконалення нормативно-правової бази:

до 1 березня 2016 року затвердити проект Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2017-2021 роки;

до 1 вересня 2016 року розробити та затвердити Державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на 2017-2021 роки;

при підготовці проекту закону про Державний бюджет України на 2017 та наступні роки передбачати кошти для фінансування Державного агентства з питань національно-патріотичного виховання і Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2017-2021 роки;

до 1 січня 2017 року утворити Державне агентство з питань національно-патріотичного виховання як центральний орган виконавчої влади. Діяльність агентства спрямовуватиметься і координуватиметься Кабінетом Міністрів України через Міністра молоді та спорту України та забезпечити розробку нормативно - правових актів для його діяльності;

сформувати механізми міжвідомчої (установи та заклади різного відомчого підпорядкування) і міжсекторальної (державний, громадський сектори та бізнес) взаємодії при проведенні національно-патріотичних заходів;

2) з метою посилення ефективності державної політики щодо формування

патріотизму та національної свідомості дітей та молоді:

збільшити за державним замовленням частку телепрограм соціальної спрямованості щодо формування патріотизму та національної свідомості на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, успадкованих, зокрема, від княжої доби, українських козаків, героїв Крут, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Холодноярської Республіки, учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, українців, які воювали в арміях держав - учасників Антигітлерівської коаліції та в рухах опору нацистській Німеччині та її союзникам під час Другої світової війни 1939 - 1945 років, учасників міжнародних операцій з підтримки миру і безпеки, учасників дисидентського руху в Україні, учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013-2014 роках, учасників антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях з широким висвітленням позитивного вкладу в державотворчі процеси України представників етнокультурних менших та іноземців, а також внеску українців у світову науку, мистецтво, літературу, спорт, культуру та інші суспільно-важливі сфери;

вжити заходів щодо підтримки проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), «Київська Русь». «Козаччина», «УПА» та інших патріотичних заходів;

3) доручити Міністерству молоді та спорту України:

спільно з Міністерством освіти і науки України, Міністерством оборони України, Службою безпеки України, Національною гвардією України розробити і впровадити міжнародну молодіжну військово-спортивну гру «Нащадки вільних» імені князя Костянтина Івановича Острозького, із залученням, насамперед, молоді та молодіжних організацій держав - членів НАТО і держав, які утворились на пострадянському просторі та задекларували бажання приєднатися до НАТО, з метою обміну інформацією про досвід боротьби за національний суверенітет і державну незалежність та отримання інформації про військову доктрину та стандарти держав - членів НАТО;

розробити систему заохочення молодіжних та дитячих громадських об'єднань за плідну діяльність у сфері національно-патріотичного виховання дітей і молоді;

забезпечувати відповідно до законодавства України підтримку програм громадських організацій, спрямованих на формування та утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді. спільно з Українським інститутом національної пам'яті вжити заходів щодо забезпечення всіх навчальних закладів методичними рекомендаціями щодо формування патріотизму та національної свідомості у дітей та молоді, зокрема про визначні події в історії України, вшанування пам'яті жертв голодоморів і політичних репресій;

передбачити урочисте виконання Державного Гімну України та підняття

Державного Прапора України щонайменше перед початком кожної четверті у загальноосвітніх та перед початком семестру у професійно-технічних та вищих навчальних закладах з метою вироблення у дітей та молоді поваги до українських національних і державних символів;

з 1 вересня 2016 року запровадити в усіх загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах викладання уроків допризовної військової підготовки із залученням до викладання учасників антитерористичної операції;

спільно з Міністерством молоді та спорту України, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування організувати екскурсійні поїздки дітей та молоді, що мешкають у Донецькій і Луганській областях в інші регіони України для ознайомлення з традиціями цих регіонів, досвідом життя своїх однолітків, історією національно-визвольної боротьби українців, і зворотні екскурсії дітей і молоді цих регіонів України у звільнені райони Донецької і Луганської областей, зокрема з відвідуванням місць вшанування пам'яті українських воїнів, які загинули захищаючи незалежність та територіальну цілісність України;

організувати зустрічі учнів та студентів навчальних закладів з учасниками антитерористичної операції;

разом з Міністерством молоді та спорту України, Міністерством оборони України, Службою безпеки України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Державною прикордонною службою України, Національною гвардією України розробити програму навчання військових медіаторів з числа учасників антитерористичної операції;

спільно з Міністерством молоді та спорту України і Міністерством культури України започаткувати дитячі і молодіжні всеукраїнські багатоетапні конкурси національно-патріотичного спрямування:

щорічний всеукраїнський конкурс національно-патріотичного малюнку ім. Ніла Хасевича серед дітей та молоді;

щорічний всеукраїнський багаторівневий фестиваль повстанської і національно-патріотичної пісні ім. Костя Єрофєєва серед дітей та молоді;

щорічні всеукраїнські змагання серед дітей та молоді з виготовлення безпілотних літальних апаратів і управління ними - «Крила України» ім. Ігоря Сікорського;

щорічний всеукраїнський багаторівневий фестиваль національно-патріотичного аматорського відео ім. Каленика Лисюка серед дітей та молоді зі спогадами учасників національно-визвольних змагань визначених в Законі України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», а також жертв Голодоморів, радянських репресій, спогадів про жертви з українського боку у Волинській трагедії, учасників громадського спротиву диктатурі в Україні акції «Україна без Кучми», Помаранчевої Революції, Революції Гідності, і антитерористичної операції в Луганській і Донецькій областях;

щорічний всеукраїнський конкурс національно-патріотичного фото ім. Гарета Джоунса серед дітей та молоді;

щорічний всеукраїнський конкурс журналістських робіт з висвітлення

національно-патріотичних тем ім. Малкольма Маггеріджі;

щорічний дитячий і молодіжний всеукраїнський конкурс дослідницьких робіт по Голодомору і радянських репресіях в Україні ім. Роберта Конквеста серед дітей та молоді;

заходи з громадянської просвіти - громадянські лекторії тощо.

5) **доручити Міністерству культури України спільно з Міністерством економічної розвитку та торгівлі України, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування:**

забезпечити оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про приклади героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, визвольні змагання, ідеали свободи, соборності та державності;

забезпечити створення Української електронної мережевої бібліотеки з вільним доступом;

провести ґрунтовне і системне оновлення експозицій в музеях, забезпечивши всі музеї, в яких є експозиції присвячені військовій тематиці, обов'язковими експозиціями, які розкривають всі етапи героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеали свободи, соборності та державності;

забезпечити створення та підтримку музеїв учасників антитерористичної операції;

забезпечити заходи щодо збільшення відвідуваності дітьми та молоддю закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції Українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;

б) доручити Міністерству інформаційної політики України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Державному комітету телебачення і радіомовлення України, Національній телекомпанії України, Національній радіокомпанії України:

сприяти поширенню інформації через телепрограми соціальної спрямованості щодо формування патріотизму та національної свідомості на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, європейських цінностей;

створити окремі програми, присвячені питанням розвитку і популяризації всіх аспектів національно-патріотичного виховання;

започаткувати дитячу програму з популяризації українських етнокультурних традицій;

7) Міністерству оборони України, Національній гвардії України, Національній поліції України:

розробити заходи для проведення екскурсій для дітей і молоді на території військових частин, полігонів і чергових частин з метою створення позитивного іміджу Збройних сил України, Національної гвардії України та Національної поліції України.

8) Кабінету Міністрів України, Міністерству молоді та спорту України,

Міністерству фінансів України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству культури України, Міністерству оборони України, Міністерству інформаційної політики України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Службі безпеки України, Національній гвардії України, Національній поліції України, Національній телекомпанії України, Національній радіокомпанії України, Державному комітету телебачення і радіомовлення України, обласним державним адміністраціям, Київській міській державній адміністрації, обласним радам, Київській міській раді поінформувати Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму про стан виконання зазначених Рекомендацій до **30 травня 2016 року**.